

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a treia)

9 martie 2023 *

„Trimitere preliminară – Procedura de furnizare de informații în domeniul standardelor, al reglementărilor tehnice și al normelor privind serviciile societății informaționale – Directiva 98/34/CE – Articolul 1 alineatul (4) – Noțiunea de «alte cerințe» – Articolul 1 alineatul (11) – Noțiunea de «reglementare tehnică» – Articolul 8 alineatul (1) – Obligația statelor membre de a notifica Comisiei Europene orice proiect de reglementare tehnică – Dispoziție națională care prevede încorporarea unui anumit procent de biocarburanți în carburanții pentru transportul rutier – Articolul 10 alineatul (1) a treia liniuță – Noțiunea de «clauză de securitate prevăzută de un act obligatoriu al Uniunii» – Neincluderea articolului 4 alineatul (1) al doilea paragraf din Directiva 2009/30/CE”

În cauza C-604/21,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Tribunal Administrativo e Fiscal de Braga (Tribunalul Administrativ și Fiscal din Braga, Portugalia), prin decizia din 14 septembrie 2021, primită de Curte la 28 septembrie 2021, în procedura

Vapo Atlantic SA

împotriva

Entidade Nacional para o Setor Energético E.P.E.,

cu participarea:

Fundo ambiental,

Fundo de Eficiência Energética (FEE),

CURTEA (Camera a treia),

compusă din doamna K. Jürimäe, președintă de cameră, și domnii M. Safjan, N. Piçarra, N. Jääskinen și M. Gavalec (raportor), judecători,

avocat general: domnul N. Emiliou,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

* Limba de procedură: portugheza.

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru Vapo Atlantic SA, de N. Franco Bruno, R. Leandro Vasconcelos și M. Martins Pereira, advogados;
- pentru Entidade Nacional para o Setor Energético E. P. E., de G. Capitão, advogado;
- pentru guvernul portughez, de P. Barros da Costa, M. Branco, C. Chambel Alves și J. Reis Silva, în calitate de agenți;
- pentru Comisia Europeană, de G. Braga da Cruz, B. De Meester și M. Escobar Gómez, în calitate de agenți,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 1 alineatul (3), a articolului 8 alineatul (1) și a articolului 10 alineatul (1) a treia liniuță din Directiva 98/34/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 iunie 1998 referitoare la procedura de furnizare de informații în domeniul standardelor, reglementărilor tehnice și al normelor privind serviciile societății informaționale (JO 1998, L 204, p. 37, Ediție specială, 13/vol. 23, p. 207), astfel cum a fost modificată prin Directiva 2006/96/CE a Consiliului din 20 noiembrie 2006 (JO 2006, L 363, p. 81, Ediție specială, 13/vol. 57, p. 176) (denumită în continuare „Directiva 98/34”), a articolului 7a alineatul (2) din Directiva 98/70/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 octombrie 1998 privind calitatea benzinei și a motorinei și de modificare a Directivei 93/12/CEE a Consiliului (JO 1998, L 350, p. 58, Ediție specială, 13/vol. 26, p. 3), astfel cum a fost modificată prin Directiva 2009/30/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2009 (JO 2009, L 140, p. 88) (denumită în continuare „Directiva 98/70”), a articolului 4 alineatul (1) al doilea paragraf din Directiva 2009/30 și a articolului 3 alineatul (4) din Directiva 2009/28/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2009 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile, de modificare și ulterior de abrogare a Directivelor 2001/77/CE și 2003/30/CE (JO 2009, L 140, p. 16).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Vapo Atlantic SA, pe de o parte, și Entidade Nacional para o Setor Energético E.P.E. (Entitatea Națională pentru Sectorul Energetic) (denumită în continuare „ENSE”), pe de altă parte, în legătură cu o decizie a acesteia din urmă de impunere a unei compensații financiare societății Vapo Atlantic pentru că nu a dovedit încorporarea biocarburanților în carburanții pentru transportul rutier pe care aceasta îi eliberase pentru consum în al doilea trimestru al anului 2020.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

Directiva 98/34

3 Articolul 1 din Directiva 98/34 prevedea:

„În sensul prezentei directive, termenii utilizați au următoarele înțelesuri:

[...]

(3) «specificație tehnică», o specificație inclusă într-un document care stabilește caracteristicile unui produs, cum ar fi nivelele de calitate, performanță, securitate sau dimensiunile, inclusiv cerințele care se aplică produsului cu privire la numele sub care acesta este comercializat, terminologia, simbolurile, încercările și metodele de încercare, ambalarea, marcarea sau etichetarea și procedurile pentru evaluarea conformității.

[...]

(4) «alte cerințe», o cerință alta decât specificațiile tehnice, impusă unui produs în scopul protejării în special a consumatorilor sau a mediului și care afectează ciclul de viață al produsului după punerea sa pe piață, cum ar fi condițiile de utilizare, reciclare, reutilizare sau de îndepărtare a acestuia, atunci când aceste condiții pot influența semnificativ compoziția sau natura produsului ori comercializarea acestuia;

[...]

(6) «standard», o specificație tehnică aprobată de un organism de standardizare recunoscut, având o aplicare repetată sau continuă, a cărei respectare nu este obligatorie și care poate fi:

- standard internațional: un standard adoptat de către un organism internațional de standardizare și pus la dispoziția publicului;
- standard european: un standard adoptat de către un organism european de standardizare și pus la dispoziția publicului;
- standard național: un standard adoptat de către un organism național de standardizare și pus la dispoziția publicului;

[...]

(11) «reglementare tehnică», specificațiile tehnice sau alte cerințe sau norme cu privire la servicii, inclusiv dispozițiile administrative relevante, a căror respectare este obligatorie, *de iure* sau *de facto*, în cazul comercializării, prestării unui serviciu, stabilirii unui prestator de servicii sau utilizării într-un stat membru sau într-o parte semnificativă a acestuia, precum și actele cu putere de lege sau actele administrative ale statelor membre, cu excepția celor menționate

la articolul 10, care interzic fabricarea, importul, comercializarea sau utilizarea unui produs sau care interzic prestarea sau utilizarea unui serviciu sau stabilirea în calitate de prestator de servicii.

De facto, reglementările tehnice includ:

- actele cu putere de lege sau actele administrative ale unui stat membru care fac referire fie la specificații tehnice sau alte cerințe sau norme referitoare la servicii, fie la coduri profesionale sau coduri de practică, care la rândul lor fac referire la specificații tehnice sau la alte cerințe sau norme privind serviciile a căror respectare conferă prezumția de conformitate cu obligațiile impuse de actele cu putere de lege sau actele administrative menționate anterior;

[...]”

- 4 Articolul 8 alineatul (1) primul paragraf din această directivă prevede:

„În conformitate cu articolul 10, Comisiei îi este comunicat, de îndată, de către statele membre, orice proiect de reglementare tehnică, cu excepția situației în care acesta transpune integral textul unui standard internațional sau european, caz în care este suficientă informația referitoare la standardul în cauză; de asemenea, acestea înaintează Comisiei o expunere a motivelor care fac necesară elaborarea unei astfel de reglementări, în cazul în care acest lucru nu a fost clarificat suficient în proiectul de reglementare tehnică.”

- 5 Potrivit articolului 10 alineatul (1) a treia liniuță din directiva menționată:

„Articolele 8 și 9 nu se aplică acelor acte cu putere de lege și acte administrative ale statelor membre sau acordurilor voluntare prin intermediul cărora statele membre:

- [...]
- utilizează clauzele de securitate prevăzute de actele comunitare obligatorii.”

Directiva 98/70

- 6 Articolul 7a din Directiva 98/70, intitulat „Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră”, prevede la alineatele (1) și (2):

„(1) Statele membre desemnează furnizorul sau furnizorii responsabili cu monitorizarea și raportarea emisiilor de gaze cu efect de seră generate pe durata ciclului de viață pe unitate de energie de carburant și energia furnizate. În cazul furnizorilor de energie electrică destinată utilizării de către vehicule rutiere, statele membre se asigură că aceștia pot decide să contribuie la obligația de reducere menționată la alineatul (2), dacă pot demonstra că pot măsura și monitoriza în mod adecvat energia electrică furnizată pentru utilizarea de către astfel de vehicule.

Începând cu 1 ianuarie 2011, furnizorii raportează anual autorității desemnate de statul membru intensitatea gazelor cu efect de seră a carburanților și energiei furnizate pe teritoriul fiecărui stat membru, incluzând cel puțin următoarele informații:

- (a) volumul total de carburant sau de energie din fiecare tip furnizat, indicându-se unde a fost achiziționat și originea sa; și
- (b) emisiile de gaze cu efect de seră pe durata ciclului de viață pe unitate de energie.

Statele membre se asigură că rapoartele fac obiectul unei verificări.

Comisia stabilește, dacă este cazul, orientări privind punerea în aplicare a prezentului alineat.

(2) Statele membre impun furnizorilor să reducă cât de treptat posibil emisiile de gaze cu efect de seră generate pe durata ciclului de viață pe unitate de energie de carburanții și energia furnizate, cu până la 10 % până la 31 decembrie 2020, având ca referință standardul de carburant menționat la alineatul (5) litera (b). Această reducere constă în:

- (a) 6 % până la 31 decembrie 2020. Statele membre pot impune furnizorilor ca, pentru a realiza această reducere, să respecte următoarele valori-țintă intermediare: 2 % până la 31 decembrie 2014 și 4 % până la 31 decembrie 2017;
- (b) o valoare-țintă suplimentară de 2 % până la 31 decembrie 2020, sub rezerva articolului 9 alineatul (1) litera (h), care să fie realizată printr-una sau prin ambele metode descrise în continuare:
 - (i) furnizarea de energie pentru transport furnizată pentru utilizare de către orice tip de vehicul rutier, utilaj mobil nerutier (inclusiv nave de navigație interioară), tractor agricol sau forestier sau ambarcațiune de agrement;
 - (ii) utilizarea oricărei tehnologii (inclusiv captarea și stocarea carbonului) prin care se pot reduce emisiile de gaze cu efect de seră generate pe durata ciclului de viață pe unitate de energie de carburanți sau de energia furnizată;
- (c) o valoare-țintă suplimentară de 2 % până la 31 decembrie 2020, sub rezerva articolului 9 alineatul (1) litera (i), realizată prin folosirea creditelor achiziționate în conformitate cu mecanismul de dezvoltare curată instituit prin Protocolul de la Kyoto, în condițiile stabilite în Directiva 2003/87/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 octombrie 2003 de stabilire a unui sistem de comercializare a cotelor de emisie de gaze cu efect de seră în cadrul Comunității [și de modificare a Directivei 96/61/CE a Consiliului, (JO 2003, L 275, p. 32, Ediție specială, 15/vol. 10, p. 78)] în ceea ce privește reducerile din sectorul aprovizionării cu carburanți.”

Directiva 2009/30

7 Considerentele (8) și (9) ale Directivei 2009/30 au următorul cuprins:

„(8) Arderea carburanților pentru transportul rutier generează aproximativ 20 % din emisiile de gaze cu efect de seră din Comunitate. O modalitate de reducere a acestor emisii este reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră generate pe durata ciclului de viață de acești carburanți. Aceasta se poate face în mai multe moduri. Având în vedere dorința

Comunității de a reduce și mai mult emisiile de gaze cu efect de seră și contribuția semnificativă pe care o au emisiile provenind din transportul rutier, este oportună stabilirea unui mecanism ce ar obliga furnizorii de carburanți să raporteze emisiile de gaze cu efect de seră generate pe durata ciclului de viață de carburanții pe care îi furnizează și să reducă anual aceste emisii începând din 2011. Metodologia de calculare a emisiilor de gaze cu efect de seră generate de biocarburanți pe durata ciclului de viață ar trebui să fie identică cu cea stabilită în scopul calculării impactului în ceea ce privește gazele cu efect de seră, în sensul [Directivei 2009/28].

- (9) Furnizorii ar trebui să reducă treptat emisiile de gaze cu efect de seră generate pe durata ciclului de viață cu până la 10 % pe unitate de energie, provenite de la carburanții și energia pe care le furnizează, până la 31 decembrie 2020. Această reducere ar trebui să fie de cel puțin 6 % până la 31 decembrie 2020, în raport cu nivelul mediu european al emisiilor de gaze cu efect de seră generate pe durata ciclului de viață pe unitate de energie, provenite din utilizarea combustibililor fosili în 2010, și ar trebui realizată prin utilizarea biocarburanților, a carburanților alternativi, precum și prin diminuarea arderilor și a ventilării în unitățile de producție. Sub rezerva unei reexaminări, ar trebui să cuprindă o reducere suplimentară de 2 % obținută prin utilizarea unor tehnologii ecologice de captare și stocare a carbonului și prin utilizarea autovehiculelor electrice, precum și încă o reducere suplimentară de 2 % obținută prin achiziția de credite în conformitate cu mecanismul de dezvoltare curată instituit prin Protocolul de la Kyoto. Aceste reduceri suplimentare nu ar trebui să fie obligatorii pentru statele membre sau pentru furnizorii de carburanți la intrarea în vigoare a prezentei directive. Reexaminarea ar trebui să vizeze lipsa caracterului obligatoriu al acestora.”

8 Articolul 4 din Directiva 2009/30, intitulat „Transpunere”, prevede:

„(1) Statele membre asigură intrarea în vigoare a actelor cu putere de lege și a actelor administrative necesare pentru a se conforma prezentei directive până la 31 decembrie 2010.

Acestea comunică de îndată Comisiei textele acestor măsuri.

Atunci când statele membre adoptă aceste măsuri, ele conțin o trimitere la prezenta directivă sau sunt însoțite de o asemenea trimitere la data publicării lor oficiale. Statele membre stabilesc modalitatea de efectuare a acestei trimiteri.

(2) Comisiei îi sunt comunicate de către statele membre textele principalelor dispoziții de drept intern pe care le adoptă în domeniul reglementat de prezenta directivă.”

Directiva 2009/28

- 9 Directiva 2009/28 a fost abrogată prin Directiva (UE) 2018/2001 a Parlamentului European și a Consiliului din 11 decembrie 2018 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile (JO 2018, L 328, p. 82), cu efect de la 1 iulie 2021. Cu toate acestea, ținând seama de data faptelor în cauză, litigiul principal rămâne guvernat de dispozițiile Directivei 2009/28.

10 Considerentele (8) și (9) ale Directivei 2009/28 au următorul cuprins:

„(8) Comunicarea Comisiei din 10 ianuarie 2007 intitulată «Foaie de parcurs pentru energia regenerabilă – Energiile regenerabile în secolul XXI: construirea unui viitor mai durabil» a demonstrat că un obiectiv de 20 % privind ponderea globală a energiei din surse regenerabile și un obiectiv de 10 % privind energia din surse regenerabile în transporturi ar constitui obiective corespunzătoare și realizabile și că un cadru care include obiective obligatorii ar trebui să ofere comunității de afaceri stabilitatea pe termen lung necesară efectuării unor investiții raționale, durabile în sectorul energiei regenerabile, care să permită reducerea dependenței de combustibilii fosili importați și creșterea gradului de utilizare a noilor tehnologii în domeniul energiei. Aceste obiective sunt stabilite în contextul îmbunătățirii eficienței energetice cu 20 % până în 2020 astfel cum se precizează în Comunicarea Comisiei din 19 octombrie 2006 intitulată «Un plan de acțiune privind eficiența energetică: realizarea potențialului», aprobată de Consiliul European din martie 2007 și de Parlamentul European prin rezoluția sa din 31 ianuarie 2008 privind planul de acțiune menționat.

(9) Consiliul European din martie 2007 a reafirmat angajamentul Comunității față de dezvoltarea la scară comunitară a energiei din surse regenerabile după anul 2010. Acesta a aprobat un obiectiv obligatoriu constând într-o pondere a energiei din surse regenerabile de 20 % din întregul consum de energie la nivel comunitar până în anul 2020 și un obiectiv minim obligatoriu de 10 %, ce trebuie atins de toate statele membre în ceea ce privește ponderea biocarburanților în consumul de benzină și motorină în transporturi până în anul 2020, introducerea acestuia urmând să se facă într-un mod rentabil. Consiliul European a afirmat că este adecvat ca obiectivul privind biocarburanții să aibă caracter obligatoriu, sub rezerva durabilității producției, a disponibilității comerciale a biocarburanților de a doua generație și a modificării, în sensul permiterii unor niveluri corespunzătoare de amestecuri, a [Directivei 98/70]. Consiliul European din martie 2008 a reiterat faptul că este esențială elaborarea și îndeplinirea unor criterii eficiente de durabilitate pentru biocarburanți și asigurarea disponibilității comerciale a biocarburanților de a doua generație. Consiliul European din iunie 2008 a abordat din nou criteriile de durabilitate și dezvoltarea unei a doua generații de biocarburanți și a subliniat necesitatea de a se evalua impactul posibil al producției de biocarburant asupra produselor alimentare agricole și de a se lua măsuri, dacă este necesar, pentru a aborda eventualele neajunsuri. Mai mult, acesta a stabilit că ar trebui evaluate în continuare impactul asupra mediului și consecințele de ordin social ale producției și consumului de biocarburanți.”

11 Articolul 1 din Directiva 2009/28, intitulat „Obiectul și domeniul de aplicare”, prevedea:

„Prezenta directivă stabilește un cadru comun pentru promovarea energiei din surse regenerabile. Aceasta stabilește obiective naționale obligatorii privind ponderea globală a energiei din surse regenerabile în cadrul consumului final brut de energie și ponderea energiei din surse regenerabile utilizată în transporturi. [...]”

12 Articolul 3 din Directiva 2009/28, intitulat „Obiective naționale globale obligatorii și măsuri privind utilizarea energiei din surse regenerabile”, prevedea la alineatul (4):

„Fiecare stat membru se asigură că ponderea energiei din surse regenerabile utilizată în toate formele de transporturi în 2020 reprezintă cel puțin 10 % din consumul final de energie în transporturi în statul membru respectiv.

[...]”

- 13 În ultima sa versiune în vigoare, Directiva 2009/28 fusese modificată prin Directiva (UE) 2015/1513 a Parlamentului European și a Consiliului din 9 septembrie 2015 (JO 2015, L 239, p. 1), care prevedea, conform articolului 4 alineatul (1), că modificările aduse de aceasta trebuiau să fie transpuse de statele membre până la 10 septembrie 2017, acestea fiind de asemenea obligate să informeze de îndată Comisia cu privire la orice măsură de transpunere.

Dreptul portughez

- 14 Articolul 11 din Decreto-Lei n.º 117/2010 (Decretul-lege nr. 117/2010) din 25 octombrie 2010, astfel cum a fost modificat prin Decreto-Lei n.º 6/2012 (Decretul-lege nr. 6/2012) din 17 ianuarie 2012 (denumit în continuare „Decretul-lege nr. 117/2010”), prevede la alineatul 1:

„Entitățile care eliberează pentru consum carburanți pentru transportul rutier prin depunerea declarațiilor de eliberare pentru consum (DEC) în conformitate cu prevederile Codului privind accizele, aprobat prin Decretul-lege nr. 73/2010 din 21 iunie 2010, modificat prin Legea nr. 55-A/2010 din 31 decembrie 2010 [...] trebuie să contribuie la îndeplinirea obiectivelor de incorporare a biocarburanților conform următoarelor procente, din punctul de vedere al conținutului energetic, în raport cu cantitățile de carburanți pentru transportul rutier pe care le eliberează pentru consum, cu excepția gazului petrolier lichefiat (GPL) și a gazelor naturale:

- a) 2011 și 2012 - 5,0 %;
 - b) 2013 și 2014 - 5,5 %;
 - c) 2015 și 2016 - 7,5 %;
 - d) 2017 și 2018 - 9,0 %;
 - e) 2019 și 2020 -10,0 %.”
- 15 Preambulul Decretului-lege nr. 6/2012 precizează că „Decretul-lege nr. 117/2010 [...], care transpune parțial în dreptul național [Directiva 2009/28] și [Directiva 2009/30], stabilește criteriile de durabilitate pentru producția și utilizarea biocarburanților și a biolichidelor, mecanismele de promovare a biocarburanților în transportul terestru și stabilește limitele pentru incorporarea obligatorie a biocarburanților.”

Litigiul principal și întrebările preliminare

- 16 Vapo Atlantic este o societate care își desfășoară activitatea pe piața carburanților în Portugalia.
- 17 Întrucât are statutul fiscal de destinatar înregistrat, aceasta nu îndeplinește condițiile legale pentru a proceda la incorporarea fizică a biocarburanților în carburanții pentru transportul rutier pe care îi eliberează pentru consum în Portugalia. În consecință, aceasta cumpără de la o societate stabilită în Spania astfel de carburanți care conțin biocarburanți în proporții care respectă dispozițiile legislației spaniole.
- 18 Vapo Atlantic nu a prezentat ENSE nicio dovadă a aprobării de către Comisia Europeană a sistemului de certificare voluntară aplicat de societatea de la care cumpără carburanți pentru transportul rutier în Spania.

- 19 În cursul celui de al doilea trimestru al anului 2020, Vapo Atlantic a eliberat pentru consum 7 582 de tone de carburanți pentru transportul rutier.
- 20 ENSE a constatat că Vapo Atlantic, contrar obligației care îi este impusă prin Decretul-lege nr. 117/2010, nu dispunea de niciun certificat privind biocarburanții, deși ar fi trebuit să dețină cel puțin 758 pentru a demonstra că respectă obligația de a încorpora biocarburanți în proporție de 10 % în carburanții pentru transportul rutier pe care i-a eliberat pentru consum în al doilea trimestru al anului 2020.
- 21 În consecință, ENSE a adoptat o decizie prin care a impus Vapo Atlantic plata unei sume de 908 084 de euro cu titlu de compensație financiară pentru motivul că aceasta nu dovedise încorporarea de biocarburanți în carburanții pentru transportul rutier eliberați de aceasta pentru consum în al doilea trimestru al anului 2020, cu încălcarea articolului 11 alineatul (1) din Decretul-lege nr. 117/2010.
- 22 Vapo Atlantic a contestat această decizie la Tribunal Administrativo e Fiscal de Braga (Tribunalul Administrativ și Fiscal din Braga, Portugalia), care este instanța de trimitere.
- 23 Această instanță subliniază că proiectul reglementării naționale menționate la punctul 21 din prezenta hotărâre nu pare să fi fost notificat Comisiei anterior publicării și intrării în vigoare a acestei reglementări.
- 24 Instanța menționată ridică în esență problema interpretării dispozițiilor Directivei 98/34 pentru a stabili dacă reglementarea menționată constituie o „reglementare tehnică” care ar fi trebuit să facă obiectul unei notificări către Comisie.
- 25 În primul rând, aceeași instanță ridică problema dacă articolul 11 alineatul (1) din Decretul-lege nr. 117/2010, care se limitează să stabilească procente de încorporare a biocarburanților în carburanți pentru transportul rutier eliberați pentru consum fără a stabili vreo caracteristică a acestor biocarburanți, poate fi considerat o „reglementare tehnică”, în sensul articolului 1 alineatul (11) din Directiva 98/34, și în special dacă este vorba despre „alte cerințe”, în sensul articolului 1 alineatul (4) menționat.
- 26 În al doilea rând, instanța de trimitere ridică problema dacă articolul 11 alineatul (1) din Decretul-lege nr. 117/2010 poate intra sub incidența excepției prevăzute la articolul 8 alineatul (1) din directiva menționată, în măsura în care această dispoziție de drept național ar constitui o „transpune[re] integral[ă] [a] textul[ui] unui standard [...] european”. Astfel, articolul 7a alineatul (2) din Directiva 98/70 ar impune statelor membre obligația de a solicita furnizorilor să reducă, cât de treptat posibil, emisiile de gaze cu efect de seră produse cu până la 10 %.
- 27 În al treilea rând, această instanță ridică problema dacă articolul 11 alineatul (1) din Decretul-lege nr. 117/2010 intră sub incidența articolului 10 alineatul (1) a treia liniuță din Directiva 98/34, având în vedere articolul 4 alineatul (1) al doilea paragraf din Directiva 2009/30 și articolul 4 alineatul (1) din Directiva 2015/1513. Astfel, aceste ultime două dispoziții ar putea fi analizate drept „clauze de securitate prevăzute de actele comunitare obligatorii”, în sensul articolului 10 alineatul (1) a treia liniuță din Directiva 98/34.

- 28 În al patrulea rând, instanța menționată ridică, cu titlu subsidiar, problema consecințelor care decurg din neîndeplinirea obligației de comunicare a proiectului de reglementare, prevăzută la articolul 8 alineatul (1) din Directiva 98/34. Instanța de trimitere recunoaște că, în principiu, lipsa notificării dispozițiilor naționale în temeiul dispoziției respective determină inopozabilitatea lor. Totuși, ea are îndoieli în această privință, din moment ce o astfel de interpretare ar determina o nerespectare generalizată a obligației de încorporare a biocarburanților în carburanții pentru transportul rutier eliberați pentru consum. Aceeași interpretare ar compromite nu numai obiectivul național, ci și obiectivul european de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră și de promovare a energiilor regenerabile.
- 29 În aceste condiții, Tribunal Administrativo e Fiscal de Braga (Tribunalul Administrativ și Fiscal din Braga) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:
- „1) Articolul 1 alineatul (3) din Directiva 98/34 trebuie interpretat în sensul că noțiunea de «alte cerințe», conform dispozițiilor articolului 8 alineatul (1) din directiva respectivă, include definiția procentului de biocarburanți care, în conformitate cu articolul 7a din Directiva 98/70/CE, introdus prin Directiva 2009/30/CE și în acord cu obiectivul prevăzut la articolul 3 alineatul (4) din Directiva 2009/28, trebuie încorporat de un anumit operator economic în carburanții eliberați pentru consum, astfel cum prevede legislația națională în litigiu?
- 2) Articolul 8 alineatul (1) din Directiva 98/34, în special sintagma «cu excepția situației în care acesta transpune integral textul unui standard internațional sau european», trebuie interpretat în sensul că exclude o normă de drept național care definește procente de încorporare a biocarburanților, în conformitate cu dispozițiile articolului 7a alineatul (2) din Directiva 98/[70], introdus prin Directiva 2009/30/CE, în acord cu obiectivul prevăzut la articolul 3 alineatul (4) din Directiva 2009/28?
- 3) Dispozițiile articolului 4 alineatul (1) al doilea paragraf din Directiva 2009/30 și ale articolului 4 alineatul (1) din Directiva 2015/1513 trebuie interpretate în sensul că acestea reprezintă clauzele de securitate prevăzute de acte comunitare obligatorii, în sensul articolului 10 alineatul (1) a treia liniuță din Directiva 98/34?
- 4) În cazul în care răspunsul la această întrebare nu devine inutil în lumina răspunsurilor la întrebările anterioare, articolul 8 alineatul (1) din Directiva 98/34 trebuie interpretat în sensul că o dispoziție națională precum cea în discuție în prezentul litigiu, care definește procentul de încorporare a biocarburanților, în cadrul transpunerii articolului 7a alineatul (2) din Directiva 98/70, introdus prin Directiva 2009/30, nu poate fi opusă unui operator economic?”

Cu privire la admisibilitatea cererii de decizie preliminară

- 30 ENSE consideră că cererea de decizie preliminară este inadmisibilă, întrucât modul de redactare a dispozițiilor a căror interpretare este solicitată de instanța de trimitere ar fi clar și, prin urmare, nu ar exista nicio îndoială care trebuie lămurită.
- 31 În această privință, potrivit unei jurisprudențe constante, în cadrul procedurii instituite la articolul 267 TFUE, revine doar instanței naționale sesizate cu soluționarea litigiului și care trebuie să își asume răspunderea pentru hotărârea judecătorească ce urmează a fi pronunțată

competența să aprecieze, în raport cu particularitățile cauzei, atât necesitatea unei hotărâri preliminare pentru a fi în măsură să pronunțe propria hotărâre, cât și relevanța întrebărilor pe care le adresează Curții. În consecință, în cazul în care întrebările adresate au ca obiect interpretarea unei norme de drept al Uniunii, Curtea este, în principiu, obligată să se pronunțe (Hotărârea din 6 octombrie 2021, Sumal, C-882/19, EU:C:2021:800, punctul 27 și jurisprudența citată).

- 32 În speță, este suficient să se constate că, astfel cum reiese din cererea de decizie preliminară, întrebările adresate au o legătură directă cu litigiul principal și că sunt relevante pentru a permite instanței de trimitere să îl soluționeze. Această cerere conține, în plus, elemente suficiente pentru a determina conținutul acestor întrebări și pentru a oferi un răspuns util.
- 33 În orice caz, unei instanțe naționale nu i se interzice nicidecum să adreseze Curții întrebări preliminare al căror răspuns, în opinia uneia dintre părțile din litigiul principal, nu lasă loc niciunei îndoieli rezonabile. Astfel, chiar presupunând că aceasta ar fi situația, cererea de decizie preliminară care cuprinde asemenea întrebări nu devine totuși inadmisibilă (Hotărârea din 14 octombrie 2021, Viesgo Infraestructuras Energéticas, C-683/19, EU:C:2021:847, punctul 26).
- 34 În consecință, cererea de decizie preliminară este admisibilă.

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la prima și la a patra întrebare

- 35 Cu titlu introductiv, trebuie amintit că, în litigiul principal, societății Vapo Atlantic i s-a impus plata unei compensații financiare pentru nerespectarea articolului 11 alineatul (1) din Decretul-lege nr. 117/2010, în măsura în care această societate nu își îndeplinise obligația de a prezenta certificate care să permită dovedirea încorporării biocarburanților în carburanții pentru transportul rutier eliberați de ea pentru consum în al doilea trimestru al anului 2020.
- 36 În această privință, deși instanța de trimitere s-a referit în mod formal, în prima sa întrebare, la articolul 1 alineatul (3) din Directiva 98/34, din modul de redactare a acestei întrebări reiese că ea solicită să se stabilească dacă obligația impusă de reglementarea națională intră sub incidența noțiunii de „alte cerințe”, în sensul articolului 1 alineatul (4) din această directivă, și constituie astfel o „reglementare tehnică” în sensul articolului 1 alineatul (11) din directiva menționată.
- 37 În consecință, trebuie să se considere că, prin intermediul primei și al celei de a patra întrebări, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 1 alineatul (4) din Directiva 98/34 trebuie interpretat în sensul că o reglementare națională care stabilește un obiectiv privind încorporarea în proporție de 10 % de biocarburanți în carburanții pentru transportul rutier eliberați pentru consum de un operator economic pentru un anumit an intră în sfera noțiunii de „alte cerințe”, în sensul articolului 1 alineatul (4) din această directivă, și constituie astfel o „reglementare tehnică”, în sensul articolului 1 alineatul (11) din directiva menționată, reglementare care este opozabilă particularilor numai în cazul în care proiectul acesteia a fost notificat în conformitate cu articolul 8 alineatul (1) din aceeași directivă.
- 38 În primul rând, trebuie amintit că noțiunea de „alte cerințe” este definită la articolul 1 alineatul (4) din Directiva 98/34 drept o „cerință alta decât specificațiile tehnice, impusă unui produs în scopul protejării, în special a consumatorilor sau a mediului, și care afectează ciclul de viață al produsului

după punerea sa pe piață, cum ar fi condițiile de utilizare, reciclare, reutilizare sau de îndepărtare a acestuia, atunci când aceste condiții pot influența semnificativ compoziția sau natura produsului ori comercializarea acestuia”.

- 39 Conform unei jurisprudențe constante, în această categorie intră o reglementare care stabilește o condiție care poate influența semnificativ compoziția, natura sau comercializarea unui produs, iar aceste „alte cerințe” vizează cerințele generate de luarea în considerare a ciclului de viață al produsului în cauză după introducerea sa pe piață și se referă în special la utilizarea acestuia (Hotărârea din 28 mai 2020, ECO-WIND Construction, C-727/17, EU:C:2020:393, punctul 40 și jurisprudența citată).
- 40 În speță, întrebările instanței de trimitere privesc o reglementare națională care impune operatorilor economici ce eliberează pentru consum carburanți pentru transportul rutier, cu excepția GPL-ului și a gazelor naturale, să contribuie la respectarea obiectivelor de încorporare a biocarburanților în cantitățile anuale de carburanți pentru transportul rutier pe care le eliberează pentru consum, și anume un obiectiv de 10 % pentru anul 2020. Chiar dacă o astfel de reglementare nu precizează tipul de carburant pentru transportul rutier vizat, nici nu stabilește un procent de biocarburant care trebuie să fie încorporat fizic în carburanții pentru transportul rutier, nici nu precizează tipul de biocarburant care trebuie încorporat, cerința pe care o prevede, adoptată în scopul protecției mediului, vizează ciclul de viață al carburanților pentru transportul rutier după introducerea lor pe piață și poate influența în mod semnificativ comercializarea produselor menționate, întrucât neîndeplinirea obligației de încorporare a biocarburanților pe care o prevede poate determina impunerea unei compensații financiare.
- 41 Rezultă de aici că o reglementare națională care stabilește un obiectiv privind încorporarea de biocarburanți în proporție de 10 % în carburanții pentru transportul rutier eliberați pentru consum de un operator economic pentru anul 2020 intră în sfera noțiunii de „alte cerințe”, în sensul articolului 1 alineatul (4) din Directiva 98/34, și constituie astfel o „reglementare tehnică” în sensul articolului 1 alineatul (11) din această directivă.
- 42 În al doilea rând, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, Directiva 98/34 urmărește, printr-un control preventiv, protejarea liberei circulații a mărfurilor, care este unul dintre fundamentele Uniunii. Acest control este util în măsura în care reglementările tehnice care intră în domeniul de aplicare al acestei directive pot constitui obstacole în calea schimburilor de mărfuri dintre statele membre, aceste obstacole neputând fi admise decât dacă sunt necesare pentru îndeplinirea unor cerințe imperative care urmăresc un scop de interes general (a se vedea în acest sens Hotărârea din 30 aprilie 1996, CIA Security International, C-194/94, EU:C:1996:172, punctul 40, și Hotărârea din 19 iulie 2012, Fortuna și alții, C-213/11, C-214/11 și C-217/11, EU:C:2012:495, punctul 26, precum și jurisprudența citată).
- 43 În acest cadru, articolul 8 alineatul (1) din Directiva 98/34 impune în principiu statelor membre să comunice Comisiei de îndată orice proiect de reglementare tehnică. În această privință, reiese din jurisprudența Curții că nerespectarea obligației de notificare prevăzute la acest articolul 8 alineatul (1) constituie un viciu de procedură substanțial de natură să determine inaplicabilitatea reglementărilor tehnice respective, astfel încât acestea nu pot fi opuse particularilor (a se vedea în acest sens Hotărârea din 30 aprilie 1996, CIA Security International, C-194/94, EU:C:1996:172, punctul 54)

- 44 Având în vedere motivele care precedă, trebuie să se răspundă la prima și la a patra întrebare că articolul 1 alineatul (4) din Directiva 98/34 trebuie interpretat în sensul că o reglementare națională care stabilește un obiectiv privind încorporarea de biocarburanți în proporție de 10 % în carburanții pentru transportul rutier eliberați pentru consum de un operator economic pentru un anumit an intră în sfera noțiunii de „alte cerințe”, în sensul articolului 1 alineatul (4) din Directiva 98/34, și constituie astfel o „reglementare tehnică”, în sensul articolului 1 alineatul (11) din această directivă, reglementare care este opozabilă particularilor numai în cazul în care proiectul acesteia a fost notificat în conformitate cu articolul 8 alineatul (1) din directiva menționată.

Cu privire la a doua întrebare

- 45 Prin intermediul celei de a doua întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 8 alineatul (1) din Directiva 98/34 trebuie interpretat în sensul că o reglementare națională care urmărește să transpună articolul 7a alineatul (2) din Directiva 98/70 în conformitate cu obiectivul care figurează la articolul 3 alineatul (4) din Directiva 2009/28 poate constitui o simplă transpunere integrală a textului unui standard european în sensul articolului 8 alineatul (1) din Directiva 98/34 și, prin urmare, poate fi scutită de obligația de notificare prevăzută de această dispoziție.
- 46 În această privință, conform articolului 1 alineatul (6) din Directiva 98/34, constituie „standard” în sensul acestei directive o specificație tehnică aprobată de un organism de standardizare recunoscut, a cărei respectare nu este obligatorie și care poate fi standard internațional, standard european sau standard național. „Standardul european” este definit de această dispoziție ca fiind cel adoptat de către un organism european de standardizare și pus la dispoziția publicului.
- 47 Rezultă astfel din aceste definiții că noțiunea de „standard european” interpretată în contextul reglementărilor tehnice și, mai precis, al Directivei 98/34 are un domeniu limitat la standardele adoptate de un organism european de standardizare.
- 48 Or, nu reiese nici din articolul 3 alineatul (4) din Directiva 2009/28, nici din articolul 7a alineatul (2) din Directiva 98/70 că legiuitorul Uniunii a adoptat, prin intermediul acestor dispoziții, „standarde europene” în sensul articolului 1 alineatul (6) din Directiva 98/34.
- 49 Astfel, pe de o parte, articolul 3 alineatul (4) din Directiva 2009/28, interpretat în lumina considerentelor (8) și (9), precum și a articolului 1 din aceasta, se limitează la a stabili obiective obligatorii potrivit cărora ponderea energiei din surse regenerabile în toate formele de transport în 2020 să fie cel puțin egală cu 10 % din consumul final de energie în sectorul transporturilor din fiecare stat membru, lăsând în același timp statelor membre o marjă de apreciere în ceea ce privește măsurile pe care le consideră adecvate pentru atingerea acestor obiective.
- 50 Pe de altă parte, articolul 7a alineatul (2) din Directiva 98/70 concretizează voința legiuitorului Uniunii de a reduce emisiile de gaze cu efect de seră produse în decursul întregului ciclu de viață al carburantului sau al energiei furnizate, pe unitate energetică, în proporție de 10 %. Cu toate acestea, astfel cum reiese din această dispoziție coroborată cu considerentele (8) și (9) ale Directivei 2009/30, statele membre păstrează o marjă de apreciere pentru a realiza această reducere, prin utilizarea biocarburanților, a carburanților alternativi sau datorită diminuării arderilor.

- 51 Rezultă că nici articolul 3 alineatul (4) din Directiva 2009/28, nici articolul 7a alineatul (2) din Directiva 98/70 nu impun un „standard” în sensul articolului 1 alineatul (6) din Directiva 98/34.
- 52 Având în vedere motivele care precedă, trebuie să se răspundă la a doua întrebare că articolul 8 alineatul (1) din Directiva 98/34 trebuie interpretat în sensul că o reglementare națională care urmărește să transpună articolul 7a alineatul (2) din Directiva 98/70 în conformitate cu obiectivul care figurează la articolul 3 alineatul (4) din Directiva 2009/28 nu poate constitui o simplă transpunere integrală a textului unui standard european în sensul acestui articol 8 alineatul (1) din Directiva 98/34 și, prin urmare, nu poate fi scutită de obligația de notificare prevăzută de această dispoziție.

Cu privire la a treia întrebare

- 53 Cu titlu introductiv, trebuie să se observe că reglementarea națională în discuție în litigiul principal a intrat în vigoare la 18 ianuarie 2012, în timp ce Directiva 2015/1513, la care se referă instanța de trimitere în a treia întrebare, a intrat în vigoare, conform articolului 5 din aceasta, la 5 octombrie 2015. În aceste condiții, nu este necesar să se ia în considerare directiva menționată pentru a răspunde la întrebarea respectivă.
- 54 În consecință, trebuie să se considere că, prin intermediul celei de a treia întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 4 alineatul (1) al doilea paragraf din Directiva 2009/30 trebuie interpretat în sensul că această dispoziție constituie o clauză de securitate prevăzută de un act al Uniunii obligatoriu, în sensul articolului 10 alineatul (1) a treia liniuță din Directiva 98/34.
- 55 Trebuie arătat că primele două paragrafe ale articolului 4 alineatul (1) din Directiva 2009/30 se limitează la a stabili statelor membre un termen pentru transpunerea acesteia, și anume cel târziu la 31 decembrie 2010, prin acte cu putere de lege sau acte administrative necesare în acest scop, impunându-le totodată să comunice de îndată Comisiei textul acestor măsuri. Al treilea paragraf al dispoziției menționate prevede la rândul său că, atunci când statele membre adoptă aceste măsuri, ele conțin o trimitere la Directiva 2009/30.
- 56 Or, niciun element din textul articolului 4 alineatul (1) din Directiva 2009/30 nu lasă să se înțeleagă că legiuitorul Uniunii a intenționat să introducă în aceasta o clauză de salvagardare, în sensul articolului 114 alineatul (10) TFUE, pe care statele membre ar fi putut să o utilizeze.
- 57 În această privință, cea din urmă dispoziție prevede că măsurile de armonizare includ, atunci când este cazul, o clauză de salvagardare care autorizează statele membre să adopte, din unul sau mai multe dintre motivele fără caracter economic prevăzute la articolul 36 TFUE, măsuri provizorii care fac obiectul unei proceduri de control a Uniunii. Rezultă că o astfel de clauză de salvagardare trebuie să fie prevăzută în mod explicit de actul de armonizare. Or, articolul 4 alineatul (1) din Directiva 2009/30 nu răspunde acestor caracteristici și, prin urmare, nu poate constitui o astfel de clauză de salvagardare.
- 58 Rezultă din cele ce precedă că trebuie să se răspundă la a treia întrebare că articolul 4 alineatul (1) al doilea paragraf din Directiva 2009/30 trebuie interpretat în sensul că această dispoziție nu constituie o clauză de securitate prevăzută de un act al Uniunii obligatoriu, în sensul articolului 10 alineatul (1) a treia liniuță din Directiva 98/34.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 59 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a treia) declară:

- 1) Articolul 1 alineatul (4) din Directiva 98/34/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 iunie 1998 referitoare la procedura de furnizare de informații în domeniul standardelor, reglementărilor tehnice și al normelor privind serviciile societății informaționale, astfel cum a fost modificată prin Directiva 2006/96/CE a Consiliului din 20 noiembrie 2006,**

trebuie interpretat în sensul că

o reglementare națională care stabilește un obiectiv privind încorporarea de biocarburanți în proporție de 10 % în carburanții pentru transportul rutier eliberați pentru consum de un operator economic pentru un anumit an intră în sfera noțiunii de „alte cerințe”, în sensul articolului 1 alineatul (4) din Directiva 98/34, astfel cum a fost modificată, și constituie astfel o „reglementare tehnică”, în sensul articolului 1 alineatul (11) din Directiva 98/34, astfel cum a fost modificată, reglementare care este opozabilă particularilor numai în cazul în care proiectul acesteia a fost notificat în conformitate cu articolul 8 alineatul (1) din Directiva 98/34, astfel cum a fost modificată.

- 2) Articolul 8 alineatul (1) din Directiva 98/34, astfel cum a fost modificată prin Directiva 2006/96,**

trebuie interpretat în sensul că

o reglementare națională care urmărește să transpună articolul 7a alineatul (2) din Directiva 98/70/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 octombrie 1998 privind calitatea benzinei și a motorinei și de modificare a Directivei 93/12/CEE a Consiliului, astfel cum a fost modificată prin Directiva 2009/30/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2009, în conformitate cu obiectivul care figurează la articolul 3 alineatul (4) din Directiva 2009/28/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2009 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile, de modificare și ulterior de abrogare a Directivelor 2001/77/CE și 2003/30/CE, nu poate constitui o simplă transpunere integrală a textului unui standard european în sensul articolului 8 alineatul (1) din Directiva 98/34, astfel cum a fost modificată, și, prin urmare, nu poate fi scutită de obligația de notificare prevăzută de această dispoziție.

- 3) Articolul 4 alineatul (1) al doilea paragraf din Directiva 2009/30**

trebuie interpretat în sensul că

această dispoziție nu constituie o clauză de securitate prevăzută de un act al Uniunii obligatoriu, în sensul articolului 10 alineatul (1) a treia liniuță din Directiva 98/34, astfel cum a fost modificată prin Directiva 2006/96.

Semnături